

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 225/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

263/2009. (IX. 9.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **halászteleki lakos** panaszos¹ 2009. április 14-én előterjesztett **panaszát** a 2009. szeptember 9-én – dr. Féja András és dr. Kádár András Kristóf testületi tagok távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. április 10-én nyújtott be elektronikus úton panaszt a vele szembeni 2009. április 5-i kényszerítő eszköz alkalmazások tárgyában, amelyet a Testület 2009. április 14-én érkeztetett.

I.

A panaszos panaszában leírja, hogy 2009. április 5-én egy civil szervezet által rendezett demonstráció után egy körülbelül 30 fős társasággal elindult a Kossuth térre az ott bejelentett tüntetésre. A Szabadság téren a Szovjet emlékművet körülvevő kordon mellett haladtak el éppen, amikor a Magyar Televízió Zoltán utcai sarkától egy körülbelül 20 fős készenléti rendőri egység minden előzetes ok és felszólítás nélkül feléjük kezdett rohanni. Néhányan látva, hogy „megint egy oktan és törvénytelen rendőri intézkedés következik” előre futottak, a többség azonban megtorpant, majd újra elindult. Ekkor ért oda a panaszoshoz a rendőri egység, őt lendületből fellökték,

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

paprika spray-vel közvetlen közletről lefújták. A barátja segítette fel, ő hívott mentőt is, akik végül ellátták. A rendőrök a továbbiakban nem intézkedtek velük szemben, hiszen erre nem is adtak okot. Végül a társaság hátrálva, az emlékművet jobbról kerülve tovább tudott haladni. A panaszos számára a rendőri eljárás egy törvénytelen megfélemlítő akciónak tűnt. A paprika spray következtében körülbelül 10 percig nem látott, a mentőben pedig körülbelül 20 percet töltött el, csak ezt követően tudott továbbmenni. A spray hatóanyaga még másnap este is többszöri mosakodás ellenére marta a panaszos nyakát és arcát, az eséstől pedig kék-zöld foltok borítják a testét, amiről látlelet is készült. Az esetet megörökítő videofelvétel az egyik rádió honlapján is elérhető.

II.

A Testület megkeresésére az ORFK megküldte az esetről készített jelentést, a videofelvételt, illetve a helyszínen a panaszosról készített esetlapot.

1) A jelentés szerint a felvételen látható, hogy egy rendőri egység tagjai megkísérelnek futva egy csoport elé kerülni, akik szintén futva próbáltak átkelni a Szabadság téren. A rendőri egység a mozgó személyek bal oldala felől érkezik, az egyik rendőr keresztirányú mozgást végez, ekkor a panaszos nekiszalad, majd látványosan a földre esik. A felvételen a rendőr mozgásán semmi olyan szándék nem látható, ami arra engedne következtetni, hogy szándékosan ütközik neki a panaszosnak. A rendőr mozgása egyenes volt, míg a panaszos a rendőr közvetlen közelében változtatott irányt. A panaszos irányváltás nélkül feltehetőleg el tudott volna szaladni a rendőrök között. A felvételen az érintett rendőr, védekezően maga elé helyezi kezeit, bal kezében egy paprika spray szóró palack, jobb kezében egy tonfa látható. A következő képsorokon már egy másik személy látható, de a panaszos feltűnik a háttérben, amint valakik átkarolva elvezetik. Az, hogy a rendőrök bárkivel szemben paprika spray-t alkalmaztak volna, vagy hogy bárkit bántalmaztak volna, nem látható a felvételeken. A további felvételeken egy szónok látható a Kossuth téren, egy emelvényen, mellette egy panaszos és egy másik személy, akiről a szónok azt mondja, hogy őket a rendőrök „össze-vissza lefújták és ütögették”. Ekkor ezen a két személyen nem látszott semmiféle, a paprika spray hatásmechanizmusára jellemző tünet, melyhez a jelentés zárójelben hozzáfűzi, hogy nem lehet tudni, hogy a felvétel e része mennyivel a történetek után került rögzítésre.

Az ügyvel kapcsolatban meghallgatásra került a panaszossal összeütköző rendőr zászlós is, aki 2009. április 5-én gyorsreagálású rendőri egység tagjaként teljesített szolgálatot. A nap folyamán azt az utasítást kapták, hogy jelenjenek meg a Szabadság téren, mivel feltehetően azon egy csoport akar áthaladni. Kérkezésükkor a csoport tagjai szaladni kezdtek, a rendőrök szintén futni kezdtek, hogy elébük vágva intézkedés alá vonhassák őket. A zászlós az ütközéssel kapcsolatban azt nyilatkozta, hogy nem látta a teljes területet az általa viselt sisak miatt. A Szabadság téri emlékmű irányába tartott, amikor azt észlelte, hogy egy piros ruhás nő felé szalad. Reflexszerűen maga elé kapta a kezeit, az egyikben tonfa, a másikban paprika spray volt. Amikor a panaszost észlelte, már nem tudott kitérni az irányából.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály által küldött jelentés tartalmilag a fenti jelentéssel megegyezik, a jelentést tevő rendőrtiszt pusztán annyit emel még ki, hogy a panaszos és a felvételeken látható társa rendszeres résztvevője tüntetéseknek, velük szemben többször kellett intézkedést kezdeményezni garázdaság, csoportos garázdaság miatt.

A Rendőrség tájékoztatta továbbá a Testületet, hogy a rádión elhangzott utasításban foglaltak szerint az eljáró rendőrök a csoportnak a téren történő áthaladását kívánták megakadályozni. A csoport tagjai demonstratív jelleget mutatva haladtak át a téren. Amikor a csoport tagjai meglátták a rendőröket, futni kezdtek, megpróbálták megkerülni a rendőröket, ekkor ütközött a panaszos az egyik rendőrrel. Az adott területen fokozott ellenőrzés elrendelésére nem került sor.

2) A videofelvétel tanúsága szerint a panaszos egyenes vonalú mozgást végzett, majd irányt változtatott, ennek következtében összeütközött a rendőrrel. A rendőr szintén fut előtte, majd észlelve a panaszost, annak irányába fordul, felemeli kezeit, ekkor a panaszos nekiütközik, a rendőr eltaszítja a panaszost magától, aki a földre zuhan. Később látható a háttérben, amint két személy a panaszost támogatva vezeti el.

3) A rendelkezésre álló mentőtiszt által készített esetlap (látlelet) szerint a mentők kikerkezésekor a panaszos egy padon ült, elmondása szerint a rendőrök lefújták gázsprayvel. A mentőtiszt megállapítása szerint a panaszos szeme ég és erősen könnyezik, ugyanakkor a kórházba szállítást, illetve további kezelést elutasította, ezért nátriumkloridos oldattal való szemöblítést írt elő számára.

III.

A Testülettel a vizsgálat lefolytatása során kapcsolatba lépett a Budapesti Nyomozó Ügyészség (a továbbiakban: ügyészség) is, amely a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos feljelentése nyomán készült tanúvallomásokat.

Az egyik tanú körülbelül 5-6 méterrel a panaszos mögött szaladt, vallomása szerint a panaszost az egyik rendőr fellökte, aki emiatt nekiesett a Szovjet emlékművet védő kordonnak. Ezt követően ugyanez a rendőr lefújta a panaszost paprika spray-vel, aki emiatt percekig nem is látott, a későbbiekben pedig a Kossuth téri emelvényen állva is lehetett látni az arcán, hogy mennyire megviselt, ezt az esés nem okozhatta.

Az ügyészség meghallgatta a panaszost is, aki tanúvallomásában a Testülethez eljuttatott panaszával megegyező módon adta elő a történeteket, illetve kérdésre válaszolva közölte, hogy nem esett neki a kordonnak, mert attól egy kissé távolabb futott, amikor a rendőr fellökte.

Egy másik tanú vallomása szerint megpróbáltak elfutni a rendőrök elől, mert nem tudták, miért futnak feléjük, a panaszost az egyik rendőr fellökte, majd a mellette álló társa gázsprayvel lefújta, amiből a tanú arcába is jutott.

IV.

A kifogásolt rendőri tevékenység érintette a panaszos testi épséghez fűződő jogát, így a panasz – a Testület álláspontja szerint – az alábbiak miatt részben megalapozott.

A Testület alaposan megvizsgálta a rendelkezésére álló bizonyítékokat és a következőket állapította meg:

A sérelmezett ütközés a Testület álláspontja szerint nem róható fel egyik félnek sem. Mindketten gyorsan mozogtak, a rendőr későn vette észre a panaszost, mindketten megváltoztatták mozgásuk sebességét az ütközést elkerülendő, emiatt még nehezebb volt felmérni, hogy pontosan hol találkoznak. A felvételen látható, amint a panaszos irányt változtat, valószínűleg a rendőr előtt akart elfutni, de erre már nem volt lehetősége. A rendőr a panaszos felé fordul, próbál megállni, védekezőleg felemeli a kezét, és amikor a panaszos nekiütközik, az ütközés hatását enyhítendő, ellöki magától a panaszost, aki az ütközés erejétől a földre zuhan. Az nem értékelhető a panaszos hátrányára, hogy nem a rendőr mögött futott el, a sebességváltozás miatt nehezen mérhető fel, hogy a rendőr előtt vagy mögött tudott volna elfutni.

E tekintetben tehát a Testület nem állapított meg alapjogsértést.

Megállapította ugyanakkor a Testület a vegyi eszköz alkalmazása tekintetében a testi épséghez való jog sérelmét.

Noha – ahogyan az a rendőrségi jelentésben is áll – a rendelkezésre álló videofelvételeken nem látható, hogy a panaszost lefűjták volna a rendőrök, de a róla készült esetlap ezt a feltételezést alátámasztja, illetve erre utalhat a videofelvételen látható azon momentum is, amikor a panaszost két társa a helyszínről támogatva elvezeti.

A rendőri jelentés szerint a rendőrök utasítást kaptak, hogy jelenjenek meg a Szabadság téren, mert feltehetőleg azon egy csoport akar áthaladni. Kérkezésükkor a csoport tagjai futni kezdtek, így a rendőrök is futva kíséreltek meg eléjük kerülni, hogy őket ellenőrzés alá vonják. A rendőri intézkedés dokumentálásra nem került. A panaszos állítása szerint vele szemben a paprika spray alkalmazását követően intézkedésre nem került sor.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 49. §-a szabályozza a vegyi eszköz alkalmazásának feltételeit. Ezek szerint vegyi eszköz alkalmazására akkor kerülhet sor, ha azt a mások vagy a rendőr saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítása indokolja, továbbá a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörése érdekében. A rendőr ingerlőgázt alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a löfegyverhasználat feltételei fennállnak.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 58. § (1) bekezdése szerint a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, illetve figyelmeztetésnek kell megelőznie, amelyben arra utalnak, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik. A (4) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazásáról a rendőr jelentést készít.

Jelen esetben, noha a Testület álláspontja szerint vegyi eszköz bevetésére került sor, sem a felvételeken nem látható, sem a rendőri jelentés nem támasztja alá, hogy megtörtént volna a Szabadság téren áthaladó személyek jogellenes magatartásuk abbahagyására történő felszólítása. Ugyanakkor azt a jelentés is elismeri, hogy a rendőrök – vagy legalábbis a panasszal érintett rendőr – készenléthe helyezték tonfájukat, illetve a paprika spray-t, ami szintén valószínűsítheti, hogy ezen utóbbi a későbbiekben alkalmazásra került.

Amennyiben e személyek valamilyen jogellenes magatartást tanúsítottak, elsőként fel kellett volna szólítani őket annak abbahagyására, majd ezt követően kerülhetett volna sor a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti sorrendben (testi kényszer, bilincs) való figyelmeztetést követő alkalmazására. Még abban az esetben is, ha az 58. § (1) bekezdése értelmében indokolt lett volna rögtön a súlyosabb intézkedést alkalmazni, felszólításra a Testület részére megküldött dokumentumok, illetve a videofelvétel alapján nem került sor, ami jogszerűtlenné teszi az eljárás minden elkövetkező szakaszát.

Szabálytalanul járt el a rendőrség tekintetben is, hogy a rendőri intézkedés nem került dokumentálásra. Ezt nem csak a Szolgálati Szabályzat 58. § (4) bekezdéséből fakadó kötelezettség indokolná, hanem az intézkedést foganatosító rendőrök, rajtuk keresztül pedig a rendőrség egészének érdeke, hiszen dokumentáció hiányában saját álláspontjukat sem tudják alátámasztani.

A jelentés azon részét illetően, mely szerint a későbbi felvételeken nem láthatóak a panaszoson a paprika spray hatásmechanizmusára utaló jelek, a Testület úgy véli, nem lehet tudni, mennyivel később került sor a felvétel elkészítésére. Ezen túl a felvétel minősége sem elég jó ahhoz, hogy a rendőrség álláspontját egyértelműen alátámassza.

A panaszos állítását támasztják alá az ügyészség által megküldött tanúvallomások is, melyek megegyeznek abban, hogy a panaszost lefújták paprika spray-vel.

Mindezekre figyelemmel a panasz vegyi eszköz alkalmazását kifogásoló része megalapozott.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben fogantatosított intézkedés sértette a panaszos testi épségéhez fűződő jogát.

Emiatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2009. szeptember 9.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök,
előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület